

Aanvullend advies werklastgevolgen Wet homologatie onderhands akkoord (WHOA)

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

De minister voor Rechtsbescherming
drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum: 17 april 2019

Inhoud van de brief

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 14 december 2017¹ heeft de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uitgebracht over het wetsvoorstel Wet homologatie onderhands akkoord (de 'WHOA'). Dit advies zag zowel op de inhoud als op de werklastgevolgen.

Met de WHOA wordt in de Faillissementswet (Fw) een regeling ingevoerd op basis waarvan de rechtbank een onderhands akkoord tussen een onderneming en zijn schuldeisers en aandeelhouders betreffende de sanering en herstructurering van schulden kan goedkeuren (homologeren) als daarmee het faillissement van de schuldenaar kan worden voorkomen. De homologatie leidt ertoe dat het akkoord verbindend is voor alle bij het akkoord betrokken schuldeisers en aandeelhouders. Bedoeling is dat de nieuwe regeling het minnelijk schuldsanerings- en herstructureringstraject versterkt.

De WHOA zoals dat naar verwachting voorjaar 2019 bij de Tweede Kamer zal worden ingediend wijkt op een aantal punten af van het voorstel waarover de Raad op 14 december 2017 adviseerde. De omvang van de afwijkingen in het huidige Wetsvoorstel geeft aanleiding om het effect van (de invoering van) de WHOA op de werklast voor de

---

¹ 2017/31 Advies Wet homologatie onderhands akkoord ter voorkoming van faillissement, 14 december 2017.

Rechtspraak opnieuw te bezien. Bij deze nadere berekening wordt ook ingegaan op de opmerkingen die uw ministerie plaatst bij de eerdere berekening uit 2017.

Onderhavig advies beperkt zich enkel tot de werklastgevolgen (I) en organisatorische gevolgen (II) van de gewijzigde WHOA. Voor het standpunt van de Raad met betrekking tot de inhoudelijke aspecten van de WHOA verwijst de Raad naar zijn eerdere advies van 14 december 2017.

De nadere berekening in onderhavig advies volgt de opzet en opbouw van de berekening van 2017 zodat vergelijking van beide berekeningen wordt vergemakkelijkt en het effect van de voorgestelde wijzigingen op de werklast inzichtelijk(er) worden. De hiernavolgende werklastberekening moet worden gezien als een inschatting van een gemiddelde zaak.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.²

I. WERKLAST

De voor de werklast belangrijkste wijzigingen

De Memorie van Toelichting (de 'MvT') geeft in hoofdstuk 4 de belangrijkste wijzigingen naar aanleiding van de consultatie weer. Een groot aantal van die wijzigingen heeft een behoorlijke verzwaring van de werklast voor de Rechtspraak tot gevolg. Puntsgewijs in volgorde van de MvT (p. 43 en verder):

- Naar aanleiding van het advies van INSOLAD is aan de WHOA een tweede scenario toegevoegd. Het is mogelijk gemaakt om via een akkoord te komen tot een gecontroleerde stopzetting en afwikkeling van een onderneming. Voorwaarde is dat hiermee een beter resultaat te behalen moet zijn dan met een afwikkeling van de onderneming in faillissement. Een combinatie van deze twee scenario's is ook mogelijk. Daarbij worden enkele onderdelen van de onderneming stopgezet, terwijl de andere onderdelen worden voortgezet.
- Ingevoerd is een systeem dat voorziet in twee procedures waarbinnen het akkoord tot stand kan worden gebracht;

1. een besloten akkoordprocedure buiten faillissement en
2. een openbare akkoordprocedure buiten faillissement (artikel 369, zesde lid).

Ook is geëxpliciteerd dat de rechter, voordat hij een beslissing neemt in het kader van één van deze procedures, steeds zal moeten vaststellen of hij rechtsmacht heeft en is nader geregeld en toegelicht op grond van welke regels hij dit zal moeten doen (artikel 369, zevende lid, en 371, tweede lid). Deze aanpassingen volgden onder meer op het advies van de NOVA.

---

² De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

- Om de inspraak van schuldeisers bij de herstructurering te vergroten en te voorkomen dat schuldenaar de regeling oneigenlijk gebruikt:
  - a. is de mogelijkheid voor schuldeisers om de totstandkoming van een akkoord – door middel van de aanwijzing van een herstructureringsdeskundige – te initiëren breder opengesteld (artikel 371, eerste en derde lid);
  - b. heeft de rechter de mogelijkheid gekregen om een observator aan te stellen die een door de schuldenaar ingezet akkoordtraject monitort en in dat kader de belangen van de gezamenlijke schuldeisers van de schuldenaar behartigt (artikel 380), en
- is vrijwel steeds wanneer de rechter tijdens het voorbereidingstraject wordt gevraagd een beslissing te nemen, bepaald dat ook de schuldeisers die hierdoor geraakt zullen worden, eerst de gelegenheid krijgen een zienswijze te geven (artikelen 3e, zevende lid, 371, vijfde lid, 376, negende lid, 377, derde lid, 378, zevende lid, 384, zevende lid).

Hierbij is gehoor gegeven aan suggesties van onder meer de Raad, VNO-NCW en MKB Nederland, de NVB en Eumedion.
- Om de schuldenaar of de herstructureringsdeskundige meer gelegenheid te geven om een akkoord tot stand te brengen, zijn de volgende aanpassingen doorgevoerd:
  - a. De bepalingen betreffende de schorsing van de behandeling van een faillissementsaanvraag en de afkondiging van een afkoelingsperiode zijn verruimd. Hierom kan nu gevraagd worden zodra de schuldenaar is gestart met de voorbereiding van een akkoord of er een herstructureringsdeskundige is aangesteld en niet - zoals het geval was in het voorontwerp - pas als er al een concreet akkoordvoorstel op tafel ligt. Daarnaast duurt de schorsing of de afkoelingsperiode in beginsel vier maanden, maar kan deze worden verlengd tot in totaal acht maanden als een homologatieverzoek aanhangig is op het moment dat de eerste termijn afloopt (artikelen 3e en 376).
  - b. Ook zijn de bepalingen die het eenvoudiger moeten maken om nieuwe financiering te verkrijgen, verruimd. Op basis hiervan kan de rechter de rechtshandelingen die ten behoeve van die financiering verricht moeten worden, accorderen. Deze bepalingen zien nu niet meer uitsluitend op de eventuele zekerheden die in dit kader moeten worden verstrekt. Bovendien zijn alle vormen van financiering hieronder gebracht (artikel 42a).
  - c. Verder zijn er nieuwe bepalingen opgenomen die het mogelijk moeten maken om tijdens het voorbereidingstraject een rekening-courant faciliteit of goederen waarop rechten van derden rusten, te blijven gebruiken (artikelen 54 en 377).

Hierbij zijn suggesties opgevolgd die werden gedaan door onder meer INSOLAD, de NOvA, VNO-NCW en MKB Nederland, de NVB, de NBA, wetenschappers en enkele marktpartijen.
- In reactie op het advies van de Raad is de rol van de rechter versterkt. De rechterlijke toets in het kader van het homologatieverzoek is verruimd voor zover het de algemene afwijzingsgronden betreft, die vooral bedoeld zijn om een zuivere besluitvorming te borgen en sluipakkoorden te voorkomen (artikel 384,

tweede lid). Naar aanleiding van suggesties daartoe van onder meer INSOLAD en de NVB zijn de kwesties waarover de rechter een tussentijds oordeel kan geven, uitgebreid (artikel 378, eerste lid).

- Om tegemoet te komen aan de zorg die in de consulatie werd geuit door onder meer de NVL en FAAN dat de schuldenaar op basis van de voorgestelde regeling overeenkomsten te gemakkelijk eenzijdig zou kunnen beëindigen, zijn de bepalingen hierover aangescherpt. De rechter zal toestemming moeten geven voor de eenzijdige opzegging. Bovendien geldt als voorwaarden dat sprake is van een toestand van onvermijdelijke insolventie en dat het akkoord door de rechter wordt gehomologeerd. De wederpartij kan de rechter verzoeken de toestemming te weigeren (artikelen 373, 383, vijfde lid, en 384, vijfde lid).

De MvT³ stelt weliswaar dat de voorgestelde regeling nieuwe werkzaamheden voor de rechterlijke macht zal meebrengen, maar gaat uit van de verwachting dat de hiermee gemoeide kosten gecompenseerd zullen worden door enerzijds de griffierechtenheffing en anderzijds de werklastverlichting die voortvloeit uit het niet optreden van een faillissement. Zij stelt daartoe:

'In het kader van de voorgestelde regeling zal overeenkomstig het nieuwe artikel 19a van de Wet griffierechten burgerlijke zaken van de schuldenaar, de schuldeiser of de aandeelhouder die in het kader van de voorgestelde regeling een beroep doet op de rechter griffierecht worden geheven. Voorts geldt dat als er op basis van de nieuwe regeling een akkoord tot stand komt, dit betekent dat er een faillissement zal zijn afgewend. Een faillissementsprocedure heeft een langere looptijd dan de in deze regeling voorziene akkoordprocedure en de rechterlijke betrokkenheid daarbij is ook groter. Dit leidt dan tot een werklastverlaging bij de rechterlijke macht. Gelet hierop is de verwachting dat de voorgestelde regeling kostenneutraal is.'

Artikelsgewijze toelichting van de werklastgevolgen

Hoewel de WHOA een buitengerechtelijke akkoordprocedure beoogt te bieden, kent hij aldus vele momenten in die procedure waarop (intensieve) rechterlijke bemoeienis mogelijk of zelfs voorgeschreven is. De belangrijkste momenten worden hier genoemd, waarbij een inschatting wordt gemaakt van het aantal uren dat met desbetreffende taak is gemoeid. Die inschatting wordt - zoveel mogelijk - gemaakt op basis van ervaringen met vergelijkbare, bestaande procedures.

Opgemerkt zij dat het maatwerk dat de rechtbank ex artikel 379 (voorheen 377) op verzoek van de schuldenaar, de herstructureringsdeskundige of ambtshalve moet leveren bij de bij dat artikel te noemen minuten is verdisconteerd.

Hieronder worden de werklastgevolgen van de aangepaste WHOA per artikel toegelicht.

Artikel 3e

Op basis van artikel 3e lid 7 (een uitgebreide versie van 3d lid 3 oud) dient de rechtbank, alvorens op een verzoek tot schorsing van de behandeling van het faillissementsverzoek te beslissen, de schuldenaar, de schuldeiser(s), de herstructureringsdeskundige (als die is aangewezen) en de observator (als die is aangesteld) te horen. Dat horen gebeurt

---

³ MvT, hoofdstuk 5 (Gevolgen voor bedrijfsleven en burgers en voor de rechterlijke macht), p. 45 e.v..

doordat de rechtbank hen in de gelegenheid stelt om op een door haar te bepalen wijze en binnen een door haar te bepalen termijn een zienswijze te geven. Dat wijkt af van de huidige systematiek: op grond van het huidige artikel 3a Fw wordt de behandeling van een faillissementsverzoek van rechtswege geschorst als de schuldenaar een verzoek tot toepassing van de schuldsaneringsregeling doet (welke regeling ook de mogelijkheid tot (dwang)akkoord kent).

De Raad verwacht dat met de voorbereiding, het horen en het concipiëren van de beslissing van een schorsingsverzoek ex artikel 3e aan tijd is gemoed:

Vorbereiding:

- 180 minuten JM9+
- 90 minuten RM

Horen/zitting:

- 110 minuten JM9+
- 110 minuten RM

Concipiëren beslissing:

- 120 minuten JM9+
- 60 minuten RM

Totaal:

- 410 minuten JM9+
- 260 minuten RM

De Raad gaat er daarbij vanuit dat het schorsingsverzoek door een enkelvoudige kamer wordt behandeld. Indien een meervoudige kamer de zaak behandelt, dient het aantal minuten RM met een factor 3 te worden vermenigvuldigd.

Let op: Het aantal minuten is gelijk aan het in de vorige werklasterkening opgegeven aantal minuten voor artikel 3d (de strekking van dat artikel is nu opgenomen in dit artikel 3e). De reden daarvoor is dat nu ook de herstructureringsdeskundige en de observator in de procedure moeten worden betrokken. Omdat deze figuren nieuw zijn en wellicht niet in alle WHOA zaken (in gelijke mate) zullen worden benoemd, wordt aan de werklasterkening van dit artikel voor de voorbereiding en de zitting (er dient extra regie te worden gevoerd, er dienen extra stukken te worden gelezen en extra partijen te worden gehoord) een (overigens beperkt) aantal minuten toegevoegd ten opzichte van de vorige berekening.

Artikel 42a

Dit artikel voorziet - kort gezegd - in een rechterlijke machtiging die gevraagd kan worden tot het verrichten van rechtshandelingen tijdens de totstandkoming van het akkoord. Dat is een geheel nieuwe regeling. Die machtiging beschermt de partijen bij die rechtshandelingen tegen vernietiging van die handelingen door schuldeisers met een beroep op de Actio Pauliana. De rechter geeft die machtiging als:

- a. het verrichten van de rechtshandeling noodzakelijk is om de door de schuldenaar gedreven onderneming tijdens de voorbereiding van een akkoord als bedoeld in de genoemde artikelen te kunnen blijven voortzetten, en
- b. op het moment dat de machtiging wordt verstrekt redelijkerwijs valt aan te nemen dat de belangen van de gezamenlijke schuldeisers van de schuldenaar bij

deze rechtshandeling gediend zijn, terwijl geen van de individuele schuldeisers daardoor wezenlijk in zijn belangen wordt geschaad.

Er wordt op gewezen dat dit een volle toets verlangt door de rechter op (nota bene) een van de meest ingewikkelde leerstukken van het civiele recht. Een toets waarvoor bovendien veel belangen dienen te worden beoordeeld: ten slotte mag geen van de individuele schuldeisers wezenlijk in zijn belangen worden geschaad. Alleen al kleine ondernemingen kunnen vele tientallen crediteuren hebben. Bij grote ondernemingen kunnen dit er honderden/duizenden zijn.

De werklast van dit artikel kan dan ook lastig worden ingeschat. Een poging:

Vorbereiding:

- 480 minuten JM9+
- 240 minuten RM

Horen/zitting:

- 180 minuten JM9+
- 180 minuten RM

Concipiëren beslissing:

- 480 minuten JM9+
- 180 minuten RM

Totaal:

- 1.140 minuten JM9+
- 600 minuten RM

Artikel 369

Artikel 369 is aanmerkelijk uitgebreid: het maakt nu expliciet onderscheid tussen de besloten akkoordprocedure buiten faillissement en de openbare akkoordprocedure buiten faillissement teneinde de Insolventieverordening te 'incorporeren'. In de eerdere versie werd slechts naar de IVO verwezen.

Belangrijker voor de werklast is de geheel nieuwe bevoegdheidsbepaling van artikel 369 lid 8: op basis daarvan wordt - kort gezegd - de rechtbank die zich eenmaal bevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van een WHOA-verzoek exclusief bevoegd in alle zaken die met de betreffende procedure te maken hebben.

De werklast zit hier met name in de controle van de relatieve bevoegdheid en de afstemming/coördinatie die in dat kader tussen de rechtbanken, vooral op rechtersniveau, dient plaats te vinden. Dat is een geheel nieuw fenomeen, maar voorzichtig ingeschat zal daarmee gemoeid zijn:

Vorbereiding/afstemming/interne vastlegging:

- 60 minuten JM9+
- 90 minuten RM

Concipiëren beslissing (onderdeel van beschikking):

- 30 minuten JM9+
- 15 minuten RM

Totaal:

- 90 minuten JM9+
- 105 minuten RM

Artikel 370 en 382

Deze artikelen voorzien niet zozeer in bemoeienis op RM of JM9+ niveau, maar betekenen wel een verzwaring van het takenpakket van de griffie:

- op grond van artikel 370 lid 3 dient de schuldenaar de aldaar bedoelde verklaring te deponeren bij de griffie en kan die verklaring daar gedurende maximaal een jaar kosteloos worden ingezien door stemgerechtigde (dat dient dus gecontroleerd te worden door de griffie) schuldeisers en aandeelhouders;
- op grond van artikel 370 lid 4 dient de schuldenaar het aldaar bedoelde verzoek te doen aan de griffier van de rechtbank Den Haag tot publicatie in de registers en in de Staatscourant;
- op grond van artikel 382 lid 3 wordt een verzoek tot homologatie gedeponereerd ter griffie en ligt het daar ter inzage van stemgerechtigde schuldeisers en aandeelhouders.

Artikel 371

De rechtbank kan op verzoek van een schuldeiser of aandeelhouder een herstructureringsdeskundige benoemen die een akkoord kan aanbieden. Het oude artikel 371 gaf al een regeling voor een vergelijkbare benoeming van een deskundige, maar die regeling was aanmerkelijk eenvoudiger en minder uitgebreid.

Deze herstructureringsdeskundige is wel te onderscheiden van:

- de een of meer deskundigen die de rechtbank ex artikel 371 lid 4 kan benoemen om zich te laten voorlichten over de vraag of de toestand als bedoeld in artikel 371 lid 3 bestaat;
- de een of meer deskundigen die de rechtbank ex artikel 378 lid 5 (voorheen artikel 376 lid 3) kan benoemen om zich te laten voorlichten in het kader van de homologatie; en
- de observator die de rechtbank kan benoemen ex artikel 380 lid 1.

De rechtbank dient alvorens een herstructureringsdeskundige te benoemen hoor en wederhoor toe te passen: zij dient schuldenaar, aandeelhouder(s) en schuldeisers(s) te horen op het verzoek van de schuldeiser (371 lid 2). Gelet op het gemoeide belang (zie hierboven) zal het benoemingsverzoek door een meervoudige kamer worden behandeld. De rechtbank stelt ook het salaris van deze deskundige vast en het maximale bedrag dat de 'advisering' mag kosten (artikel 371 lid 10) en kan deze deskundige zo nodig vervangen. Daarnaast informeert deze deskundige de rechtbank als het akkoord niet slaagt (artikel 371 lid 13).

De Raad verwacht dat met de voorbereiding, het horen en het concipiëren van de beslissing op het verzoek ex artikel 371 (inclusief vervolgwerkzaamheden zoals nader overleg en salarisvaststelling etc.) aan tijd is gemoeid:

Vorbereiding:

- 380 minuten JM9+
- 540 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 180 minuten JM9+
- 540 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing(en):

- 300 minuten JM9+
- 240 minuten RM (MK)

Totaal:

- 860 minuten JM9+
- 1.320 minuten RM

Artikel 372 lid 2

Dit artikel geeft een wat 'verborgen' opdracht aan de rechtbank ingeval een 'breed akkoord' wordt aangeboden⁴, m.a.w. een akkoord dat betrekking heeft op groepscrediteuren en/of groepsverplichtingen. Als zo'n akkoord wordt aangeboden toetst de rechtbank bij de behandeling van het homologatieverzoek ambtshalve dan wel op verzoek ten aanzien van deze rechtspersonen of het akkoord voldoet aan artikel 384. Het komt neer op een volle 'homologatietoets' ten aanzien van alle betrokken rechtspersonen. Omdat niet ieder akkoord een 'breed akkoord' zal zijn wordt hier een inschatting gegeven van de extra werklast die deze beoordeling voor de behandeling van het homologatieverzoek zal meebrengen:

Vorbereiding:

- 180 minuten JM9+
- 360 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 45 minuten JM9+
- 135 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing(en):

- 60 minuten JM9+
- 135 minuten RM (MK)

Totaal:

- 285 minuten JM9+
- 630 minuten RM

---

⁴ Zie voor de term 'breed akkoord': MvT bij artikel 372 lid 1 en 2 , p. 69.

Artikel 376

Ook op een verzoek tot afkondiging op opheffing van een afkoelingsperiode ex artikel 376 (artikel 375 oud) kan de rechtbank niet beslissen dan nadat zij schuldenaar, de herstructureringsdeskundige, de observator en de in dat artikel bedoelde derden heeft gehoord. Gelet op het gemoeide belang (zie hierboven) zal dit verzoek door een meervoudige kamer worden behandeld, zij het dat de aard van de beslissing een kortere behandeltijd zal vragen dan de andere beslissingen op grond van de WHOA.

De werklast van dit artikel neemt toe ten opzichte van de werklast gemoeid met artikel 375 oud dat een vergelijkbare maar veel minder omvangrijke regeling gaf, al is het maar vanwege de uitbreiding van de kring van te horen personen. De Raad verwacht dat met de voorbereiding, het horen en het concipiëren van de beslissing op een verzoek ex artikel 376 aan tijd is gemoeid:

Vorbereiding:

- 180 minuten JM9+
- 165 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 150 minuten JM9+
- 450 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing:

- 180 minuten JM9+
- 150 minuten RM (MK)

Totaal:

- 510 minuten JM9+
- 765 minuten RM

Artikel 377

Artikel 377 is volledig nieuw. Het geeft een verbruiksregeling voor de schuldenaar tijdens de afkoelingsperiode. Op grond van artikel 377 lid 3 kan de derde wiens goederen verbruikt mogen/mochten worden de rechtbank verzoeken om die verbruiksbevoegdheid op te heffen.

Ook op dit verzoek kan de rechtbank niet beslissen dan nadat zij schuldenaar, de herstructureringsdeskundige, de observator en de in dat artikel bedoelde derden heeft gehoord. Gelet op het gemoeide belang (verbruiksrecht raakt direct aan de continuïteit van de onderneming) zal dit verzoek door een meervoudige kamer worden behandeld.

De Raad verwacht dat met de voorbereiding, het horen en het concipiëren van de beslissing op een verzoek ex artikel 377 lid 3 aan tijd is gemoeid:

Vorbereiding:

- 180 minuten JM9+
- 165 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 150 minuten JM9+
- 450 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing:

- 180 minuten JM9+
- 150 minuten RM (MK)

Totaal:

- 510 minuten JM9+
- 765 minuten RM

Artikel 378

Op grond van artikel 378 beslist de rechtbank in de 'voorfase' van het akkoord over de in artikel 378 lid 1 genoemde onderwerpen. Het artikel bevat een met artikel 376 oud vergelijkbare regeling. Het gaat om onderwerpen die van groot belang zijn voor het verdere verloop en de haalbaarheid van de akkoordprocedure.

In het kader van haar beslissing kan de rechtbank bovendien ex artikel 378 lid 5 één of meer deskundigen benoemen. Vanwege het 'optionele' karakter van de deskundigenbenoeming, zal de Raad een afzonderlijke werklustopgave doen ten aanzien van die benoeming. Daarbij zoekt hij aansluiting bij de tijd gemoeid met een deskundigenbenoeming in een gemiddelde civiele procedure waarin tot deskundigenbenoeming wordt overgegaan.

De rechtbank dient alvorens een beslissing op grond van artikel 378 te nemen hoor en wederhoor toe te passen: schuldenaar, schuldeisers, aandeelhouders, de herstructureringsdeskundige en de observator. Gelet op het gemoeide belang (zie hierboven) zal een verzoek ex artikel 378 door een meervoudige kamer worden behandeld.

De Raad verwacht dat met de voorbereiding, het horen en het concipiëren van de beslissing op een geschil ex artikel 378 vanwege de uitbreiding van de kring van betrokkenen meer tijd is gemoeid (met name in voorbereiding en concipiëren) dan met artikel 376 oud:

Vorbereiding:

- 540 minuten JM9+
- 810 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 360 minuten JM9+
- 1.080 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing:

- 390 minuten JM9+
- 390 minuten RM (MK)

Totaal:

- 1.290 minuten JM9+
- 2.280 minuten RM

De Raad verwacht dat met de deskundigenbenoeming (voorbereiding, formuleren opdracht aan deskundigen, voorleggen concept opdracht aan partijen, contact met deskundige, beoordelen deskundigenverslag, zo nodig nader bevragen deskundige) ex artikel 378 lid 5 aan tijd is gemoeid:

- 2.400 minuten JM9+
- 9.600 minuten RM (MK)

Totaal:

- 2.400 minuten JM9+
- 9.600 minuten RM

Artikel 379/380

Artikel 379 (377 oud) biedt een maatwerkbepaling: als de schuldenaar ter griffie van de rechtbank een verklaring heeft gedeponereerd als bedoeld in artikel 370, tweede lid, of er overeenkomstig artikel 371 door de rechtbank een herstructureringsdeskundige is aangewezen, kan de rechtbank op verzoek van de schuldenaar of de herstructureringsdeskundige dan wel ambtshalve zodanige bepalingen maken en voorzieningen treffen als zij ter beveiliging van de belangen van de schuldeisers of de aandeelhouders nodig oordeelt. In dat geval is artikel 371, tweede lid, eerste, tweede en vijfde zin, en veertiende lid, van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 380 kan een voorziening zijn de aanstelling van een observator.

Vanwege het casuïstisch en ad hoc karakter van de regeling zoekt de Raad voor de werklast van zowel artikel 379 als 380 aansluiting bij de werklast bij de afkoelingsperiode van artikel 376: ook die vraagt om maatwerk:

Vorbereiding:

- 180 minuten JM9+
- 165 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 150 minuten JM9+
- 450 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing:

- 180 minuten JM9+
- 150 minuten RM (MK)

Totaal:

- 510 minuten JM9+
- 765 minuten RM

Artikelen 383 en 384

Op grond van de artikelen 383 en 384 beslist de rechtbank op een verzoek tot homologatie van het akkoord. De stemgerechtigde schuldeisers en aandeelhouders kunnen een verzoek tot weigering van het akkoord indienen. De rechtbank toetst op grond van artikel 384 of het akkoord op één of meer van de in dat artikel genoemde gronden moet worden geweigerd.

De rechtbank dient alvorens een beslissing op grond van artikel 383/384 te nemen hoor en wederhoor toe te passen. Gelet op het gemeoede belang (zie hierboven) zal de beslissing door een meervoudige kamer worden behandeld.

De Raad verwacht dat met de voorbereiding, het horen en het concipiëren van de beslissing op een verzoek ex artikelen 383 en 384 aan tijd is gemoeid, welke tijd ten opzichte van de tijd gemoeid met de toetsing ex artikel 383/382 (oud) wat is toegenomen omdat de kring van betrokkenen groter is geworden evenals het aantal toetsingsgronden:

Vorbereiding:

- 540 minuten JM9+
- 810 minuten RM (MK)

Horen/zitting:

- 390 minuten JM9+
- 1.170 minuten RM (MK)

Concipiëren beslissing:

- 390 minuten JM9+
- 390 minuten RM (MK)

Totaal:

- 1.320 minuten JM9+
- 2.370 minuten RM

Samenvatting werklast

Samenvatting werklast (in minuten):	JM9+	RM
Artikel 3e	410	260
Artikel 42a	1.140	600
Artikel 369	90	105
Artikel 370/382	P.M.	P.M.
Artikel 371	860	1.320
Artikel 372 (lid 2)	285	630
Artikel 376	510	765
Artikel 377	510	765
Artikel 378 (lid 1)	1.290	2.280
Artikel 378 (lid 5, deskundige)	2.400	9.600
Artikel 379/380	510	765
Artikel 383/384	1.320	2.370
Totaal	9.325	19.460

Uitgaande van ongeveer 55 homologatietrajecten per jaar (gemiddeld 5 per rechtbank) waarin alle mogelijke stappen worden doorlopen betekent dat een aantal minuten per jaar van 512.875 (JM9+) en 1.070.300 (RM). De impact van de WHOA mag niet worden onderschat: de verwachting is dat de WHOA een grote vlucht krijgt; 55 homologatietrajecten per jaar is dan ook een bescheiden inschatting van het aantal te verwachten homologatietrajecten.

Voor de bekostiging gaat het dan om 55 homologatietrajecten maal 10 verzoekschriften per homologatietraject, oftewel 550 zaken. Daarbij gaat de Raad er nog steeds vanuit dat elke stap zal worden doorlopen, gelet op de grote belangen en bereidheid tot hoge proceskosten.

Hierboven staan de werklastgevolgen beschreven van twaalf artikelen. Dit leidt echter slechts tot tien verzoeken per homologatietraject omdat twee artikelen géén aparte verzoekprocedure opleveren:

- artikel 370/382 (want dat betreft werkzaamheden voor de griffie);
- en artikel 372 lid 2 (want dat betreft een 'verzwaring' van het verzoek om homologatie, dus 'extra' werklast bij de behandeling van het homologatieverzoek.)

Benadrukt wordt nog eens dat de extra tijd voor werkzaamheden door de griffie en ondersteuning op niveau van JM9+ en lager niet is inbegrepen in bovenstaande inschatting maar dat deze inzet wel degelijk plaats zal moeten vinden.

Totale werklastconsequenties

	2020
Mutatie als gevolg van aantallen	407.120
Effect wijziging gemiddelde zaakswaarte	-180.925
Effect behandeltime per zaak	2.853.023
Totale effect wetsvoorsatel	3.079.218

De financiële gevolgen zijn structurele kosten. Voor de financiële gevolgen in 2020 is de Raad uitgegaan van de prijzen voor 2017-2019. In afwachting van de uitkomsten van de prijsonderhandelingen kan de Raad nog geen uitspraak doen over de meerjarige structurele kosten na 2020.

Tot slot: nog enkele algemene opmerkingen bij de gewijzigde WHOA

De WHOA beoogt het reorganiserend vermogen te versterken van ondernemingen die in beginsel nog levensvatbaar zijn maar door een te zware schuldenlast insolvent dreigen te raken. Het onderhands (dwang)akkoord van de WHOA biedt die ondernemingen (en hun schuldeisers) een 'uiterst redmiddel' zonder welk die ondernemingen zouden afsterven op faillissement, al dan niet na surseance van betaling. Het akkoord biedt ook de mogelijkheid voor een gecontroleerde afwikkeling buiten faillissement van ondernemingen die niet langer levensvatbaar zijn.⁵ Die functie van het akkoord is nieuw,

⁵ MvT, hoofdstuk I, nr. 1.

althans bij voorgaande wetsvoorstellen (WCO II en de eerdere versie van de WHOA) niet als zodanig benoemd.⁶

Gelet op de nieuwe, extra functie van de WHOA zullen nog meer zaken de WHOA-procedure kunnen volgen: zij blijkt immers niet langer voorbehouden aan levensvatbare ondernemingen in zwaar weer, maar evenzeer open te staan voor niet-levensvatbare ondernemingen. Onder de 'nieuwe' WHOA kunnen dus meer WHOA-zaken aan de rechtbanken worden aangeboden.

Het nieuwe voorstel geeft, in tegenstelling tot het vorige voorstel, in artikel 384 weer een wezenlijke rol aan de rechter bij de toetsing van de 'homologatie', waarmee die rol meer aansluit bij die bij de homologatie op grond van de huidige Faillissementswet. Daarmee is aan een belangrijk punt van kritiek van de Raad bij de voorgaande versie van de WHOA tegemoet gekomen.

Evenals de vorige versie, bepaalt het huidige voorstel dat tegen beslissingen van de rechtbank geen rechtsmiddel open staat (artikel 369 lid 10). Gelet op de verstrekkende gevolgen van een onderhands akkoord, zeker als dat tegen de zin van de schuldenaar in door een schuldeiser via artikel 371 wordt bewerkstelligd, verwacht de Raad dat, nu de eerste aanleg de enige aanleg blijft, bij de rechtbanken 'stevig' zal worden geprocedeerd door alle betrokkenen, dit te meer aangezien de belangen voor partijen vaak zeer aanzienlijk zullen zijn. Dat belang en het feit dat geen gewone rechtsmiddelen open staan tegen beslissingen op grond van de WHOA zullen er toe leiden dat de zaken doorgaans door een meervoudige kamer zullen worden behandeld.

Evaluatie

Gelet op het voorgaande stelt de Raad voor om in de wet op te nemen dat na een periode van drie jaar een evaluatie zal worden gehouden waarbij in ieder geval de werklust aan de orde komt.

II. ORGANISATORISCHE GEVOLGEN: WERKWIJZE EN SPECIALISATIE

De WHOA introduceert een geheel nieuwe procedure, die ook de nodige gevolgen zal hebben voor de werkwijze van rechters en juridisch medewerkers in de gerechten.

In het 'Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende preventieve herstructureringsstelsels, een tweede kans en maatregelen ter verhoging van de efficiëntie van herstructurerings-, insolventie- en kwijtingsprocedures, en tot wijziging van Richtlijn 2012/30/EU', worden de lidstaten in overweging 39 gewezen op de noodzaak van transparantie, voorspelbaarheid en een snelle en efficiënte afdoening van dergelijke procedures alsook op de wenselijkheid van specialisatie. Overweging 39 vermeldt dat: 'de lidstaten (erop) moeten toezien dat procedures inzake herstructurering, insolventie en schuldbevrijding op efficiënte wijze en voortvarend kunnen worden afgehandeld. Het oprichten van gespecialiseerde rechtbanken of kamers, of het aanstellen van gespecialiseerde rechters overeenkomstig het nationaal recht betreffende de organisatie van het gerechtelijk apparaat, kan bijvoorbeeld een doeltreffende manier zijn om bovengenoemde doelstellingen te bereiken, net als het

---

⁶ Dit 'tweede scenario' is toegevoegd op instigatie van INSOLAD zo blijkt uit de MvT p. 43. De concept MvT bij de versies van 2014 en 2017 noemen deze functie niet.

concentreren van rechtsmacht in een beperkt aantal rechtelijke of administratieve instanties.'

Op dit moment is nog niet duidelijk tot hoeveel extra zaken de voorgestelde WHOA jaarlijks zal leiden. De tijd zal moeten leren of, en zo ja in hoeverre, de WHOA in een behoefte zal voorzien. Het is op grond van het voorgaande thans niet mogelijk om aan te geven wat de beste wijze is om er voor zorg te dragen dat deze, gespecialiseerde, zaken op de beste wijze worden behandeld door de Rechtspraak. Als er weinig extra zaken worden aangebracht, zal een klein(er) gespecialiseerd landelijk team de voorkeur hebben, wanneer er veel zaken zijn, heeft het de voorkeur dat iedere rechtbank in voldoende mate is geëquipeerd om deze zaken te behandelen. Het voordeel van zo'n landelijk team is dat bij een bescheiden aantal zaken toch door rechters van alle rechtbanken ervaring kan worden opgebouwd met de WHOA. Die basis is noodzakelijk om, wanneer het aantal zaken in een ander economisch klimaat weer een vlucht neemt, de behandeling van de WHOA-zaken te kunnen opschalen bij alle rechtbanken. Recofa roept in herinnering de explosieve stijging van de aantallen faillissementen in de crisisperiode van 2009 tot en met 2014.

Recofa stelt daarom voor de eerste drie jaar na invoering van de WHOA de volgende werkwijze voor:

- iedere rechtbank levert een rechter-commissaris en een JO (minimaal schaal 10) aan die deel uitmaakt van de WHOA-pool;
- de elf rechters en JO's die deel uitmaken van de landelijke pool moeten hier specifiek voor worden opgeleid;
- als een zaak zich voordoet, dan behandelt de WHOA-rechter uit het betreffende arrondissement de zaak, tezamen met twee andere WHOA-rechters uit de landelijke pool. Zij worden hierbij ondersteund door de JO uit het betreffende arrondissement;
- er komt geen fysieke locatie van de pool.

Een WHOA-dossier is per definitie spoedeisend. Daarnaast zullen deze zaken tijdsintensief zijn. De WHOA-zaken zullen logistieke afstemming vergen binnen de Rechtspraak (bijv.: hoe krijg je de rechters in deze uit hun aard spoedeisende zaken op korte termijn beschikbaar)? Zeker bij omvangrijke zaken is een uitstekende logistieke ondersteuning en digitale infrastructuur van groot belang. Het spreekt voor zich dat voor het welslagen van een dergelijke werkwijze ook voldoende middelen beschikbaar moeten zijn.

Omdat, als hiervoor reeds aangegeven, het op voorhand moeilijk is om met enige zekerheid in te schatten hoeveel zaken de WHOA gaat brengen, hoe bewerkelijk deze zaken zullen zijn en welke werkwijze daarbij het meest passend is, is het wenselijk om na drie jaar te evalueren of de bovenbeschreven werkwijze een goede werkwijze is, of dat een andere manier van werken de voorkeur heeft.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te

adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het Staatsblad. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. H. Rappa-Velt
Lid Raad voor de rechtspraak